

LAUSUNTO

14.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö / kirjaamo@mmm.fi

MTK Keski-Pohjanmaan lausunto viitaten lausuntopyyntöön luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (VN/12277/2021).

MTK Keski-Pohjanmaa kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa.

Yleistä

Kotieläintuottajien omistuksessa olevien eläinten hyvinvointi on kehittynyt merkittävästi. Eläinten hyvinvointiin tehdyt investoinnit ovat olleet suuria sekä yleisesti että tilatasolla. Nyt lausunnolla oleva luonnos eläinten hyvinvointia koskevasta lainsäädännöstä on oltava sisällöltään sellainen, että se luo vakaan kehityspolun eläinten hyvinvoinnille ja sen kehittämiseksi myös tulevaisuudessa. Seuraaviin investointipäätöksiin tarvitaan selkeä lainsäädäntö, joka edistää sekä eläinten hyvinvointia, että kotieläintuottajien toiminnan kannattavuutta ja heidän omaa hyvinvointiaan.

Laki uudeksi eläinten hyvinvointilaksi ei saa johtaa ongelmiin suomalaisessa kotieläintaloudessa, eikä eläinperäisten tuotteiden tuonnin kasvuun.

Yleisesti voidaan todeta, että lakiluonnos on kokonaisuutena tarkoituksenmukainen ja perusteltu, mutta tässä lausunnossa esiteltäviä yleisiä ja yksityiskohtaisia asioita tulee vielä lakiluonnoksessa huomioida.

Näemme, että luopuminen karjuporsaiden kirurgisesta kastroatiosta on erittäin heikosti valmisteltu ja suhtaudumme luopumiseen kriittisesti. Kyse on merkittävästä sianlihan tuotantoon ja markkinoihin vaikuttavasta asiasta. Huolellinen markkina-analyysi etenkin vientimarkkinoita koskien on tarpeen. Nyt annettu aikataulu tämän tekemiseen ei anna luotettavaa kuvaa asian valmistelusta. Emme kiistä muutostarvetta koskien kastroatiota, mutta näemme, että asiaa tulee edistää ensin esimerkiksi vapaaehtoisten laatujärjestelmien kautta. Tässä vaiheessa kastroatiosta ei pidä suoraan lakimuutoksella luopua.

Yleisesti lakiluonnoksessa tulisi kotieläintuottajien oikeusturvan varmistaminen olla yhtenä punaisena lankana. Luonnoksessa on tarkoituksen mukaisia edistysaskeleita

esimerkiksi teurastamoilla tapahtuva hyvinvoinninarvio, mutta sen toimeenpanemiseksi ei ole riittävästi tutkimustietoa. Tämänkaltainen tiedonpuute lakiluonnoksessa heikentää kotieläintuottajien oikeusturvaa. Vastaavia oikeusturvaa horjuttavia esityksiä on muissakin kohdin. Laissa huomioitu eläinten omistajien oikeusturva lisää lain hyväksyttävyyttä, mikä edistää entisestään eläinten hyvinvointia.

Yleisesti tahdomme antaa tukemme ja toistaa MTK:n lausunnossakin olleen esityksen yhteisen lautakunnan nimeämisestä. Tämä monijäseninen lautakunta kokoaisi tuottaja-, valvoja- ja neuvontatahot yhteen ohjaamaan eläinsuojeluvalvonnan tulkintoja, jotta valvonnat olisivat yhtenäisempiä kaikkialla Suomessa ja valvontojen laatu samalla tasolla. Lautakunta olisi tärkeä myös kotieläintuottajien oikeusturvan kannalta. Samalla alleviivaamme tarvetta valvonnan laatu järjestelmän kehittämiseksi.

Eläinten hyvinvoinnin kivijalka on niiden omistajien hyvinvoinnin lisäksi toimivat eläinlääkäripalvelut. Painotamme, että eläinlääkäripalveluiden saatavuus on varmistettava kohtuullisin kustannuksin kaikin keinoin kaikkina aikoina kaikkialla Suomessa. Saatavuus koskee niin eläinten kiireellistä avun tarvetta kuin säännöllistä tuotantoeläinten terveydenhuoltoa. Eläinlääkäreiden koulutuspaikkoja on lisättävä ja kuntia on autettava eläinlääkäreiden palkkaamisessa. Tämä varmistaa osaltaan myös uuden eläinten hyvinvointilain jalkautumisen ruohonjuuritasolle kuntiin eläinten omistajille.

Luonnoksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

Edellä esiintuotujen yleisten näkökohtien lisäksi tahdomme esittää huomioita seuraaviin pykäliin ja niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin liittyen.

2 luku. Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä.

6§. Yleiset periaatteet.

Eläinten pitopaikkaan tunkeutuminen on eläimen hyvinvoinnille merkittävä uhka. Ulkopuolinen ja eläimelle tuntematon ihminen aiheuttaa tunkeutuessaan poikkeuksen eläimen rutiineissa, paniikkia, pakokauhua. Sellainen voi laukaista eläimellä käytöshäiriöitä, jotka ovat sille vaaraksi. Esimerkiksi laitumelle tunkeutuminen voi säilyttää eläimet pois laitumelta. Lisäksi tunkeutuminen aiheuttaa tautiriskin, sillä tunkeutuja voi välittää eläimelle ja maatilain toiminnalle kohtalokkaita eläintauteja. Tästä johtuen näemme, että tässä kohdassa on eläinten pitopaikkaan tunkeutuminen määriteltävä yksiselitteisesti eläinsuojelurikokseksi.

7§. Sairaana ja vahingoittuneen eläimen auttaminen.

Etenkin kotieläimen hyvinvoinnin tilaa tai lopetustarvetta voi olla tavallisen kansalaisen erittäin vaikea määritellä tuntematta eläimen taustaa. Jotta lakiesitys ei velvoita kansalaisia liian vaativiin päätöksiin, on parempi, että pykälä velvoittaisi kansalaisia ”pyrkimään” eläinten auttamisessa.

8§. Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset.

Näemme hyvänä, että eläinlajilistan muutokset ovat mahdollisia. Tärkeää on, että lakiluonnos ei sisällä sellaisia rajoitteita, joilla on vaikutusta eläinten käyttötarkoitukseen esimerkiksi maidon- ja lihantuotannon suhteen. Näemme, että eläinten hyvinvointi ja pitotaidot kehittyvät nopeasti, mikä mahdollistaa tulevaisuudessa uusien eläinlajien monipuolisen käytön. Laki ei siis saisi olla uusien eläinten pitämisen ja asianmukaisten käyttötarkoitusten esteenä.

3 luku. Eläinten kohtelu.

13§. Kielletty kohtelu.

Tämän pykälän kirjaukset eivät saa olla ristiriidassa kotieläintilojen arjen kanssa. Arkitilanteissa eläinten hoito esimerkiksi lääkitsemisen tai eristämisen yhteydessä vaatii taitavia ja vahvoja otteita eläinten käsittelyssä. Kielletyn kohtelun määritelmän on oltava linjassa käytännön elämän kanssa, jotta eläimiä voidaan hoitaa myös ihmisille turvallisella tavalla.

16§. Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö.

Toimenpiteiden yhteydessä käytettävä kivunlievitys on tarpeen eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Asetustasolla määriteltävä osaamisvaatimus tulee valmistella yhdessä kotieläintuottajien kanssa.

20§. Hoidon yleiset vaatimukset

Eläinten hoito on tärkeä perustyö niiden hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Pykälässä tulee tarkkaan käydä ilmi puhtauden ja likaisuuden määritelmät, jotka eivät ole helppoja laatia. Tämä on kuitenkin oleellista, jotta tuottajat ovat valvontatilanteissa yhdenvertaisessa asemassa, ja tulkinnanvaraisuus olisi mahdollisimman pieni.

Pykälään kirjattavien määritelmien haasteellisuudesta johtuen aiemmin mainitsemaamme lautakunta olisi tärkeä ja tehokas ohjaava taho tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi ja tulkintojen yhdenmukaistamiseksi.

21§. Ruokinta ja juotto.

Eläimen iästä, tilanteesta ja pitopaikasta riippuen sen vedentarvekin voi vaihdella, ja jatkuvan veden saannin järjestäminen voi olla tarpeetonta, jolloin siitä tulisi voida aina poiketa. Tämä tulisi huomioida lakitasolla, mutta myös myöhemmin asetustasolla.

Hyviä esimerkkejä ovat vastasyntyneet ja nuoret eläimet, joiden imemällä hankittu neste korvaa jatkuvan veden saannin tarpeen. Toinen tavallinen poikkeustilanne on eläimen erottaminen ryhmäpoikima-, -porsima- tai vaikka -karitsointikarsinassa. Silloin yksittäinen emä erotellaan aitaelementein omiin poikimakarsinoihin emän ja poikasten turvallisen syntymän varmistamiseksi. Tällöin riittää, että emä juotetaan kolme kertaa päivässä. Muita tavallisia poikkeustilanteita ja niiden kirjaamista asetuksiin tuleekin valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa.

5 luku. Eläinten pitopaikka.

37§. Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Parsinavettojen ja olemassa oleviin parsinavettoihin lisäparsien rakentamiskielto nähdään merkittävänä lakimuutoksena. Samoin poristushäkkejä koskeva

rakennuskielto. Kotieläintilojen toiminnan ja jatkuvuuden kannalta on tärkeää selkeä ja oikeudenmukainen siirtyä kieltoon eläinten paikalleen kytkemisestä ja liikkumisen jatkuvasta rajoittamisesta. Luonnoksen esitys, että uusia parsia tai porsitushäkkeitä ei enää otettaisi käyttöön, mutta vanhat saisi käyttää niiden käyttöiän loppuun, on hyvä.

Näemme, että laissa on tarpeen edelleen säilyttää poikkeus jaloitteluvälvoitteen vapautumiseksi, vaikka poikkeusta sovelletaan vähän. Perustelut poikkeuksesta luopumiselle eivät ole riittävät.

38§. Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat.

Pykälästä voidaan ymmärtää, että tilan pitää olla erillinen. Käytännössä näitä hoito- ja tarkastustilojenpiteitä tehdään myös pitopaikassa, niin että tila ei ole erillinen. Tämän tulee olla myös mahdollista.

10 luku. Viranomaiset ja niiden tehtävät.

71-75§. Ruokavirasto. Aluehallintovirasto. Tulli. Kunnan ja kunnan terveys- ja eläinlääkäri. Poliisi

Valvojalla tulee olla lakiin kirjattu pätevyys- ja osaamisvaatimus, jollaiseksi esitämme Suomessa laillistetun eläinlääkärin pätevyyttä ja eläinten hoito- tai sairaanhoitotyössä hankittua käytännön osaamista eläinten käsittelystä.

11 luku. Valvonta.

82§. Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Eläinten omistajien oikeusturvan säilyttäminen on oltava yksi selkeä punainen lanka myös eläinten hyvinvointilaissa. Siksi lakiin tulee kirjata myös eläinten omistajan oikeus avustajan käyttöön valvonnassa. Kirjauksen tulisi olla selkeästi oikeusturvaa vahvistava. Eläinten omistajalla tulee olla oikeus kutsua itselleen valvoja kohtuullisessa ajassa ennen valvontaa, jotta tämä avustaja voi toimia myös todistajana.

83§. Tarkastelumenettely ja asianosaisen kuuleminen.

Eläinten omistajan kuuleminen tapahtuu tämän esityksen mukaan vain, jos hän on viipymättä tavoitettavissa. Tällainen esitys ei tue vaatimustamme, että eläinten omistajan oikeusturva olisi selkeä punainen lanka uudessa eläinten hyvinvointilaissa. Asianosaisen kuulemiseen on oltava asianosaisella laajemmat mahdollisuudet.

86§. Broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla.

Tämän pykälän ongelmallisuus on luotettavan tutkimustiedon puute niiden raja-arvojen ja mittareiden käyttöön, joiden pohjalta ”on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin”. Mittarit ja raja-arvot tulee asetustasolle valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa. Ennen valmistelua tarvitaan vahvaa tutkimusnäyttöä sille, että teurastamolöydökset ovat riittävä mittari arvioimaan eläimen hyvinvointia koko sen elinaikana ja tuotantoketjussa.

Hyvinvoinnin arvioinnissa tulee huomioida suhteellisuus, niin että havainto suhteutetaan saman pitopaikan tai eläinryhmän eläinmäärään. Hyvinvoinnin arvioinnin tulee onnistua sulkea pois myös hallitsemattomat, tuottajasta riippumattomat hyvinvointiin vaikuttavat tekijät.

Oikeat mittarit, raja-arvot ja eläimen pitopaikaan ja kasvatukseen liittyvien erityispiirteiden huomiointi arvioinnissa, ettei uusi teurastamalla tapahtuva hyvinvoinnin arviointi aiheuta tarpeettomia valvontoja ja kuluta näin arvokkaita valvonnan resursseja.

88§. Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus.

Jotta eläinten hyvinvointilaki voisi toimia myös pahimpia eläinsuojelurikoksia ennaltaehkäisten, tulisi ilmoitusvelvollisuus laajentaa koskemaan kotieläintiloille tapahtuvaa veden ja sähkön jakelua sekä muiden kriittisten tuotantopanosten kuten rehun toimituksia. Näiden toimijoiden ilmoitusvelvollisuus olisi voimassa silloin, kun he ovat lopettamassa näiden kriittisten tuotantopanosten toimittamisen tilalle esimerkiksi velkojen vuoksi ja silloin, kun on aihetta epäillä, että eläinten hyvinvointi tämän johdosta vaarantuu.

12 luku. Hallinnolliset pakkokeinot.

Uusi pykälä.

Esitämme, että kotieläintuotannon hallitun alasajon ja vastaavan kaltaisten tilanteiden selvittämiseksi tulisi laatia selkeät jatkosuunnitelmat. Pakkokeinoihin lisättäisiin tällöin työkaluksi kehoitus, joka kuormittaa vähiten eläinten omistajaa (joka todennäköisesti on uupunut ja velkaantunut), mutta edistää taloudellisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla eläinten hyvinvointia.

98§. Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen.

Eläimen lopettamiseen on esitettävä selkeämmät perustelut. Nykysäädäntö on johtanut tilanteeseen, jossa monimutkaiseksi ajautuneet eläinsuojelutapaukset on viety päätökseen lopettamalla tilan eläimet. Silloin hyvinvoiviakin eläimiä tiedetään lopetetun. Tämä toimintatapa ei ole kestävä, ja siksi uuden lainsäädännön tulee asia korjata ja selkeämmin rajata ja perustella lopettaminen hallinnollisena pakkokeinona.

Siirtymäsäädökset 121-122§.

Siirtymäsäädöksiä kirjaukset ovat hyvät. Tärkeää on, että maatiloilla voidaan kunnostaa ja korjata olemassa olevia pitopaikkoja, jotta eläinten hyvinvointi ei vaarannu pitopaikan käytön (iän) myötä. Laajentamisrajoitukset ovat hyväksyttäviä.

Säädökseen on tarpeen tarkasti kirjata minkä sikalan tai navetan osan laajentamiseen uutta säädöstä sovelletaan poikkeuksellisesti jo siirtymäaikana. Esimerkiksi tiineyttyshäkkien pidempiaikaisen käytön perusteluosiossa puhutaan sikalan laajentamisesta ja peruskorjauksesta. Oletamme, että tässä tarkoitetaan vain tiineyttysosaston laajennusta tai peruskorjausta. Selkeämmin asia on esitetty parsinavetan parsipaikkojen osalta, joita ei saa lisätä navetan muiden laajennus- ja perusparannushankkeiden myötä.

Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat nautojen kytkentää koskevat säädökset tulee valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa. Valmisteluvaiheessa on löydettävä yhteinen näkemys sille, miten jaloittelu- ja laidunnuspäivien kertyminen tulkitaan ympärivuotisena. Yhteisymmärrys ja selkeys on tärkeää asian toteutuksen ja valvonnan kannalta.

Samoin myös emakon ja ensikon pitoa porsitushäkeissä koskevat valtioneuvoston asetukset tulee valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa.

Lopuksi

Tärkeää on, että eläinten hyvinvointia koskevat asiat valmistellaan kokonaisuutena. Silloin puhutaan esimerkiksi eläinten hyvinvointilain, eläinten hyvinvointikorvauksen ehtojen ja investointitukien ehtojen yhteensovittamisesta. Luonnoksen johdannossa mainitut muutokset investointituen ehtoihin koskien navettojen jaloittelutarhoja tulee valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa. Ehtomuutosten taloudelliset vaikutukset ja vaihtoehtoiset tavat lisätä jaloittelua investointien kautta tulee arvioida huolella. Vaihtoehtoinen tapa voisi olla korotettu jaloittelutarhan investointituki, etenkin jos jaloittelutarhan tekniset vaatimukset ovat korkeat.

MTK Keski-Pohjanmaa ry. liittyy samalla Maataloustuottajain Keskusliiton MTK ry:n lausuntoon, ja pyydämme huomioimaan kyseisessä lausunnossa esitetyt asiat tarkoin.

Kokkolassa
14.1.2021

MTK Keski-Pohjanmaan puolesta,

Jan-Ove Nyman
Toiminnanjohtaja

Niko Hyppönen
Kenttäpäällikkö